

N. Teologian

KUKA ON PAKANA?

KIRJOITTANUT

ERNST LAMPÉN

HELSINKI 1923

HELSINKI 1923
MERCATORIN KIRJAPAINO O.Y.

KUKA ON PAKANA?

Kun Uskonnonvapauslain voimaan päästyä vähäinen osa kansaamme on halunnut luopua kirkosta liittymättä mihinkään muuhun kristilliseen uskontunnustukseen tai lahkoon, on heille heitetty herjaussana „pakana” vasten silmiä. Se ei tule odottamatta. Onhan niin mukavaa kuulua enemmistöön. Enemmistön suojelukseen nojaten on niin turvallista singota suustaan herjaussanoja. Sillä „pakana” sana on kristittyjen käyttämä solvaus kaikkia niitä kohtaan, jotka eivät usko muka „ilmoitettuun saanaan ja muka sentähden joutuvat kadotukseen”.

Jos saa luottaa Iltalehden haastatteluun, on Suomen arkkipiispakin mielihyvällä käyttänyt tätä nimitystä kirkosta luopuneista. Lehden mukaan arkkipiispan sanat kuuluvat: „*Ei ole onneksi, että kansamme jäsenistä tulee pakanoita. Sokrates täytti? (tyhjensi) myrkkypikarin, kun ei uskonut Jumalaan*”.

Hämmästykäämme! Ei vähimmin siitä mitä arkkipiispa lausuu Sokrateesta. Mihinkä jumalaan se Sokrates ei uskonut? Zeus jumalaanko ja hänen lukemattomiin lemmenseikkailuihin vaiiko Afrodite—Venukseen ja muihin pakanallisiin jumaliin? Sokrateshan juuri pyrki irti kansansa taikauskosta ja valtiouskonnon pakanallisista jumalista. Yhteen Jumalaan hän juuri uskoi, ei jumaliin. Niinkuin nykyään kirkosta luopuneetkin. Sokrates ja

kansamme „pakanat” rinnastetaan toisiinsa. Voiko kukaan päästä kunniakkaampaan seuraan, kuin minkä Sokrates ja hänen oppilaansa muodostavat. Maapallon korkeimman sivistyksen luoja!

Tämän kirjoitelman tarkoituksena on näyttää, että juuri kirkonoppi on pakanallista perua eikä suinkaan „ilmoitettua oppia” enemmän kuin mikään muukaan maailman uskonto.

*

Kirkonopin kulmakivet ovat pakanallista lainaa.

1) Syntiinlankeemus.

Kaikilla vanhoilla kansoilla oli se käsitys vallalla, että ihmiskunta oli alkuaan ollut korkealla siveyden ja kehityksen kannalla, mutta langennut syntiin ja turmeltu. Kreikkalaisten vilkas runollinen mielikuvitus loihtii esille kauniita kuvia tästä muka ihmiskunnan „kultaajasta”.

„Olipa ihana elämä ensimmäisenä, kulta-aikana. Kaiket vuodet umpeen kevätjuhlia ja riemua. Ihmiset olivat vahvoja kuin jättiläiset. Viha, valhe, kateus ja varkaus olivat heille vennonvieraita tunteita. Ei tarvittu aseita, ei varustuksia, ei vihollisten laumat uhanneet. Ikuinen rauha vallitsi maassa, apua tarjosi jokainen käsi. Ei huomenesta ollut huolta, iloa sai jokainen eletty päivä. Elämä oli karkeloa kukkien keskellä, viatonta leikkiä vain. Riemua täytti oli kulta-aika.”

Mutta kohta pakeni ikuisen kevään kultainen aika. Syksyn sumut tulivat ja talven jäät syntyivät ja kukin vuodenaika toi uutta tuskaa. Ihmiset hakivat myrskyn

suojaava syvästä vuorenonkaloista ja viheliäisistä tölleistä. Uppiniskaiset sonnit pakotettiin auran eteen valmistamaan tarpeellisen sadon maankamarasta.

„Vähitellen turmeltui kansa. Koitti rautainen aika. Valhe ja häätä ajoivat ihmiset taisteluun keskenään ja miehiä tuhoaviin sotiin. Kaikki elivät ryöstöistä. Tapot, viheliäisyys ja taistot vallitsivat rauta-aikana.”

Tällainen on kreikkalaisten taru.

Tiede ja tutkimukset eivät tue tarua. Vanhimmat hautalöydöt näyttävät, että alkuaajan ihmiset olivat isokuonoisia, pystynenäisiä, matalaotsaisia olentoja, jotka yhtä paljon lienevät muistuttaneet karvaisia eläimiä kuin nykyajan sivistyneitä ihmisiä. Syntiä he eivät liene tajunneet olevan olemassakaan enemmän kuin eläimatkään.

Pääajatuksiltaan on heprealaisten paradisitaru sukua kreikkalaisten satuun kulta- ja rauta-ajasta. Ihminen ajetaan ulos ikuisen kevään yrttitarhasta myrskyiseen maailmaan. Otsansa hiessä hänen täytyy sonneilla kynätä vainioita, ja seuraava sukupolvi tappaa ja murhaa toisiaan, kuten Kain ja Abel.

Mutta tarun sanamuoto on toinen. Paradisitaru ei ole syntynyt Palestinan heprealaisten kesken. Nuo neljä Paradisin jokea, joista yksi on Eufrat, viittaavat Babyloniaan; käärimetaru taas vieläkin idemmäksi, nimittäin Iraniin. Sillä siellä valon ruhtinas ja käärme I. louhikäärme kävivät ikuista sotaa ihmissieluista, niinkuin kirkonopin mukaan tänäkin päivänä Kristus ja Saatana (persialainen paha henki) taistelevat seurakuntalaisten sieluista. Niinpä onkin Baabelin raunioista kaivettu esille korkokuva, jossa mies ja nainen istuvat puun alla, joka notkuu hedelmien painosta, ja naisen takana seisoo

käärme, näennäisesti supatellen houkuttelevia sanoja naiselle.

Johtavat luterilaiset teologit Saksassa pitävät Syn-
tiinlankeemuskertomusta ei ilmoitettuna Jumalan sanana,
vaan pakanallisena taruna. Niinpä Vanhan Testamentin
kuuluisa tutkija, Berlinin professori H. Gunkel kirjoit-
taa:

„Jokainen tietää, että Uuden Testamentin opin ja koko
kristityn dogmatiikan mukaan Paradisitaru on mitä tär-
kein kertomus, niin, jopa Vanhan Testamentin määrää-
vin tapaus. Koko Pelastusoppi on kytkettynä ihmis-
kunnan lankeemukseen aikojen alussa ja Kristuksen sovi-
tuskuolemaan sen lopussa. Mutta juuri tämä, niin perin
tärkeä kertomus on kaikkien mielestä, jotka ylimalkaan
voivat tulla kysymykseen, silkkä satu.”

Siis kirkon pelastusoppi pohjaa aasialaiseen taruun,
jonka ensimmäinen ilmeneminen voi olla tuhansia vuosia
vanhempi kuin Mooseksen kirjain laatiminen. Siis pak-
suimpaan pakanuuteen.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon katekismuksessa
luetaan:

„Syntiinlankeemuksen kautta turmeltui Jumalan kuva
ihmisessä, niin että hänen järkensä pimeni, hänen tah-
tonsa taipui pahaan, hänen omatuntonsa tuli rauhatto-
maksi, ja hän joutui synnin, kuoleman ja perkeleen val-
lan alaiseksi. Ensimmäinen synti ei turmellut ainoastaan
esivanhempiamme, vaan tämä turmelus tunkeutui perin-
tönä koko ihmiskuntaan, niin että kaikki ihmiset luon-
noltaan ovat syntisiä ja kuoleman alaisia.”

Koko tämä, lievemmin sanoen, omituinen oppi on ra-
kennettu vanhan pakanallisen tarun varaan. Suomen
kirkko vaatii sen tunnustamista muka Jumalan sanaan

perusteltuna. Ja samalla se nimittää sitä pakanaksi, joka ei sitä ota uskoakseen. Kumpiko on pakana, kirkkokansako vai luopio?

Samaan pakanalliseen taruun kirkko perustaa seuraavan väitteen:

„Ihmisen lankeemuksen tähden kirottiin maa, ja luomakunta joutui turmeluksen orjuuteen, jossa se nyt huokaa odottaen vapautustaan.”

Sellainen ihminen, joka uskoo Jumalastaan tällaista vihan, koston ja kiukun mioletöntä ilmausta, ei toden totta ole oikeutettu haukkumaan *pakanaksi* sitä, joka pyrkii tästä uskosta erilleen.

Lohdutukseksi meidän yleisen Kirkolliskokouksen vuonna 1893 hyväksymä Katekismus lausuu:

„Jumala ei hyljännyt syntiin langennutta ihmiskuntaa, vaan antoi jo esivanhemmillemme lupauksen lunastuksesta; ja kun aika oli täyttynyt, lähetti hän ainoan Poikansa maailman Vapahtajaksi.”

Perustuuko siis koko lunastusoppi tähän taruun? Iranilais-babylonialainen vanha taruko on siis Kristuksen tuleamisen ainoa syy ja aiheuttaja? Järkeä jähmettyy tätä ajatellessa. Mikä ääretön ajattelemattomuus ilmeneekään siinä, että kirkkokansa ja sen päämiehet pitävät tällaisten opinkappaleitten uskomista Suomen kansan menestymisen ehtona. Kirkosta luopuneet eivät suinkaan tahdo yliolkaisesti väittää, että tällaisen uskomisen merkitseisi onnettomuutta kansallemme. Meidän kansamme uskoo moneen yhtä kummalliseen asiaan. Mutta luopiot tahtovat vain väittää, että heille „pakana” nimi kaikkein vähimmin sopii. Jos sitä sanaa ylimalkaan on viljeltävä, on se saapa toisen osotteen.

Tarkastakaamme nyt toista kirkon opin kulmakiveä,

lunastuksen oppia, joka syntiinlankeemukseen perustuen on ehkä sitäkin tärkeämpi kohta kirkon tunnustuksessa ja uskossa, toisin sanoen, kristillisyyden pääkohta.

2) Toinen uskonkappale.

Sen alkuosa kuuluu: *Minä uskon Jeesukseen Kristukseen, Jumalan ainoaan Poikaan, meidän Herraamme, joka sikisi Pyhästä Hengestä, syntyi neitsyt Maariasta . . .*

Pienistä palleroisista saakka olemme kädet ristissä kuunnelleet Jumalan ainoasta pojasta, joka tuli maailmaan kärsiäkseen meidän syntiemme edestä, kuollakseen meidän pelastukseksemme. Ei liene toista kertomusta, joka on niin pyhän kehän puitteissa syöpynyt mieliimme kuin kertomus Jumalan ainoasta pojasta, joka kerran on tuleva tuomitsemaan meidät ja ottava helmaansa kaikki kiltit lapset. Kuvissa hänen päässään liekehti taivaankaari, hänen ruumiistaan kirposi päivän säteitä, hänen silmistään lähti suurimman säälän ja syvimmän myötätunnon ilme. Helytyneinä loimme häneen lapsellisen kunnioituksen ja hartauden silmäyksiä. Me uskoimme silloin tähän hurskaaseen kertomukseen lapsen pyhimällä luottamuksella ja järkkymättömimmällä uskolla.

Kasvoimme ja ylenimme. Maalliset sadut, joita lapsina olimme henkeä pidättämällä ahmineet, milloin pelon, milloin tuskan, milloin riemastuksen tunteilla, niiltä varisi kaunein, lempein nukka maahan; häipyi usko niihin. Kauhulla huomasimme ajatuksen itävän mielessämme: onko Jeesuksen syntymätarina myöskin vain satua? Tämä pyhistä pyhin uskonkappale!

Tuskinpa tavattaneen nykyaikana yhtään täysjärkistä ihmistä, jota ei joskus epäilyksen hetki olisi yllättänyt.

Uskonnollisesti välinpitämätön sen karistaa luotaan, mutta uskonnollisuuteen viritetty mieli ei pääse irti tästä epäilyksestä. Ei tahdo jättää se ajatus, että tähän on luonnonvastaista, mahdotonta. Jumalako hetkeksi syrjäyttäisi luonnonlait ja panisi toimeen ylönluonnollisen sikiämisen? Ja kuka sellaisen tapauksen on todennut? Riittääkö se, että eräässä vanhassa kirjassa sellaista väitetään?

Monissa epäilyksessä kasvaa varmuudeksi: Se on mahdotonta! Toisissa uudistuu pimeään keskiajan viisaan epätoivoinen huokaus: *credo, quia absurdum* = uskon, koska se on hullutusta. Mutta voiko kukaan pitkän päälle tyytyä uskoon, joka kohdistuu hullutukseen. Uskohan on vakaumusta, eikä hengen toivotonta alistumista.

Usko ihanimpiinkin satuihin täytyy meidän jättää, kauniimmatkin ihanteet haudata, kun järki, tieto ja kokemus sen vääräksi tuomitsevat. Sillä särkynyt ihanne et enää mikään ihanne ole.

Tarkastaessamme toista uskonkappaletta emme voi syventyä jokaiseen kohtaan, siitä paisuisi kokonainen kirja, vaan on meidän kosketeltava ainoastaan lausumien pääkohtia.

Jumalan ainoa poika eli ainutsyntyinen eli ensisyntyinen poika on nimitys, joka kuuluu monen kansan „pelastajan” arvonimiin. Juutalainen filosofi Filo Aleksandriasta nimittää Logosta eli Sanaa, joka oli alussa, joka oli Jumalan tykönä, joka Sana oli Jumala ja jonka Sanan avulla Jumala loi maailman, juuri „Jumalan ensisyntyiseksi pojaksi”. Mutta samaa nimeä oli jo käytetty paljoa aikaisemmin naapurimaitten jumaluustarustoissa. „Ainutsyntyinen eli ensisyntyinen Jumalan poika”, ihmisten pelastaja, oli babylonialaisilla Marduk, persialaisilla

Mithra ja foinikialaisilla Herakles eli Molok. Ja tällainen ainoa eli ensisyttyinen poika oli uhrattava kansojen syntien sovituksiksi. Abrahamin ainoa poika Isak pelastui uhrikuolemasta, mutta Jumalan ainoa poika uhrattiin, niinkuin heprealaisten ja foinikialaisten kesken oli tapana muinaisina aikoina. Esikoinen oli uhrattava Jumalalle.

Siis nimitys Jumalan ainoa poika on pakanamaailmasta lainattu.

Meidän herramme on syyrialainen laina heprealaisten lähimmästä naapuruudesta. Syyrialaiden vapahtajan, Adoniksen nimi, jonka jumalan kuolemaa keväällä vietettiin suurilla surujuhilla, ja jonka ylösnousemusta kolmen päivän perästä yhtä suurilla riemujuhilla, aivan kun Kristuksen kuolemaa pitkäperjantaina ja ylösnousemusta pääsiäispäivänä, merkitsee juuri „Herraa”. Adoniksen ja babylonialaisen Tamuz'in kuolemaa ja ylösnousemusta vietettiin samankaltaisilla menoilla kuin varsinkin kreikkalaiskatolinen kirkko tänäkin päivänä viettää pääsiäistään. Omituisuutena mainittakoon, että Betlehemissä, jossa meidän Herramme syntyi, oli Adonis Herralle pyhitetty vanha lehto ja palveluspaikka. Eräs vanha kirkkoisä valittaakin haikeasti, että „missä meidän Herramme syntyi, siellä raikuivat Adonis Herran itkuvirret hänen kuolemanjuhlaansa vietettäissä”. Jesus siis syntyi esikuvansa pyhätön juurella.

Sikisi Pyhästä Hengestä, syntyi neitsyt Maariasta. Ei mikään pakanallinen taru ole niin yleinen kuin tämä, nimittäin että pelastaja ja vapahtaja sikiää jumalasta ja syntyy neitseestä. Se on niin yleistä, että esimerkkejä on turha ruveta mainitsemaan. Aina Kiinaa myöten tunnetaan tämä taru. Sielläkin Laotse, kiinalaisten uskonnon perustaja, syntyy neitseestä ja jumalasta. Mikä ih-

meellisintä on, jumalan äidin nimikin on sama eri kansoilla. Persialaisen vapahtajan, Mithran, neitseellinen äiti kantaa nimeä Mihr, Adoniksen äiti on Myrrha ja arapialaisen legendan mukaan on salaperäisen Vapahtajan Josuaan (kreikaksi Jesus) äiti Mirjam, Kristuksen taas Maria.

Kreikkalaisten ylijumala Zeus siittää neitosten kanssa koko sarjan jumalan poikia. Kertomuksen juonikin on samanlainen kreikkalaisilla kuin kristityillä. Neitsyt peljästyy ensin jumalan lähetessä, mutta taipuu vähitellen. Zeus käyttää usein petosta, ja hänen lähentelemisensä on aina hekkuman aiheuttama, eikä niin pyhää ja mitä suurimpia tarkoituseriä tavoitteleva kuin evankeliumin Pyhällä Hengellä. Tästä tavattoman suuresta eroavaisuudesta huolimatta on tapauksen kulku hämmästyttävän samanlainen.

Seuraava taru kerrotaan Zeuksesta ja Io immestä.

„Io impi oli lähtenyt isänsä joelta kävelemään heinäisille alhoille. Äkkäsi Zeus suloisen immen, syöksyi taivaasta alas ja ilmestyi immelle, maanitellen häntä morsiamekseen.

— Älä peljästy, impyeni, äläkä pakene minua. Minä olen se, joka pidän taivaan valtikkaa voimakkaassa kädessäni ja linkoan kiemurtelevia salamoita, sanoi Zeus. Käy kanssani tuonne varjoisaan tuuheaan lehdiikköön täältä aukealta keskipäivän polttamalta kedolta. Jos pelkäätkä yksin mennä puistikon salaiseen kätköön, niin tiedä, että jumala sinut sinne ohjaa.

Mutta neitsyt kauhistui ja lähti tajuttomana pakenemaan kohti metsää. Mutta Zeun jumalainen henki varjosti sekä neitsestä että kedon laajalta alalta näkymättömään pilveen ja sinne hän katosi neitsestä kanssa.”

Kun vertaa evankeliumia tähän vanhaan, pakanalliseen taruun, niin peloittava yhtäläisyys on olemassa.

Mutta ei raamatunkaan henki ole aivan vapaa tällaisista kepeistä suhteista jumalten ja impien välillä. Moos. I, 6, 1—4 kertoo muun muassa seuraavaa: „Ja ihmiset maan päällä alkoivat lisääntyä, ja tyttöjä syntyi heille. Ja Jumalan pojat näkivät ihmisten tyttöjä, että he olivat ihanoita, ja ottivat itselleen vaimoja, jotka heitä ensin miellyttivät.”

Rakkaita olivat tällaiset kertomukset jumalten ja ihmisten lemmensuhteista pakanakansoilla, ylevämielinen on raamatun toisinto samaa tarua. Mutta taru on sittenkin vain tarua, olipa miten ihana tahansa. Jospa raamatun kertomus olisi omintakeinen, ainoa laatuaan, mutta sehän on vain jäljennys! Kirkko viettää tätä tapausta erikoisena pyhänä, Neitsyt Maarian ilmestyspäivänä. Se on jäännös lujan uskon ajoilta, kansojen lapsuusajoilta Aasiassa. Pakanallisesti pyhä?

Tapahtumat Jesuksen syntymän edellä ja jälestä, ihmeineen, tähtineen, Betlehemin lasten murhineen ovat niinkään orjallisesti lainatut pakanakansoilta.

Kärsi Pontius Pilatuksen aikana, ristiin naulittiin, kuoli ja haudattiin. Voi olla historiallisesti totta, mutta voi yhtä hyvin olla mukaelma niistä menoista, joilla vietettiin vanhan vuoden jumalan kärsimyskuolemaa. Näissä kevään juhlissa kannettiin jumalan kuvaa ristin päällä, joka kuva sitte kansan riemuitessa murskattiin.

Astui alas tuonelaan, nousi kolmantena päivänä kuoleista, astui ylös taivasiin. Aina Väinämöiseen saakka ovat kaikki kansojen uroot uhmanneet kuoleman valtaa, ovat käyneet tuonelassa ja palanneet tai alkavat palata sieltä. Kansan suurin uros ei voi maaksi maata kuten

tavallinen kuolevainen, hän katkoo kahleet ja kohoaa taivasiin.

Kirkko sanoo, että Kristuksen ylösnousemus takaa muutamille ihmisille ylösnousemuksen ja ijankaikkisen elämän. Mutta juuri samaa sanoo paljon vanhempi egyptiläinen taru Osiris jumalasta, joka myöskin nousi ylös kuolleista. Kuinka kristityltä tuntuukin seuraava, ikivanha egyptiläinen, haltioitunut lauselma.

„Niin totta kuin Osiris elää, niin olen myös minäkin elävä. Niin totta kuin Osiris ei ole kuollut, niin totta en minäkään ole kuoleva. Niin totta kuin Osiris ei ole hävinnyt jäljettömiin, en minäkään ole häviävä.”

Jos Osiris nimen asemasta käytetään Kristus sanaa, on tässä lauselma, jota kristittykin saarna sanasta sanaan viljelee. Mutta Osiris-taru on ehkä tuhansia vuosia vanhempi kuin vastaava laina kristityillä.

Kuten tiedämme oli Paavali ensimmäinen, joka puhui ja kirjoitti Kristuksesta, jota hän ei koskaan ollut nähnyt. Hänestä Kristus vain oli ylösnoussut jumala. Kaikissa hänen puheissaan on alkuna ja loppuna tämä ylösnoussut Jumalan poika. Jesuksesta hän tiesi hämmästyttävän vähän, niin vähän, että väkiseläkin tunkeutuu ajatus aivoihin: tokko Häntä koskaan on ollut olemassaakaan. Kristus olikin ehkä syntynyt Paavalin mielikuvituksessa, Paavalin opetuslapset sitte kirjoittivat Hänestä myöhemmin elämäkertomuksen, johon kerättiin aikakauden parhaimmat ihmetyöt ja kauneimmat ajatukset. Näitä sanotaan evankeliumeiksi „Matteuksen, Markuksen, Lukaan ja Johanneksen *mukaan*”. Siis eivät nämäkään pyhät miehet itse olleet kirjoittaneet näitä kertomuksia; ne ovat vain heidän muistojen mukaan kokoon kyhätty. Niinpä onkin evankelistain Jesus ja Paavalin Kristus

kaksi aivan eri henkilöä. Jesus on pelkkä ihminen, Kristus pelkkä jumala. Ainoastaan Johanneksen Jesus ja Paavalin Kristus ovat toisilleen hengenheimolaisia.

Ei jaksa luetella pakanallisia, samanlaisia kertomuksia Jumalan pojan tuonelassa käynnistä ja taivaisiin astumisista, riittänee kun tässä kohdin mainitaan, että Buddha astui alas tuonelaan ja astui ylös taivaisiin.

Paavalin kotipaikka oli Tarsuksessa lähellä Antiokiaa, jossa Adoniksen palvelus oli kohonnut huippuunsa. Ja Adonis Herran uskonnessa oli juuri Hänen ylösnousemisen kolmantena päivänä sen ydinkohta. Niinpä Paavalinkin uskonnessa taivaisiin astuminen tuonelasta.

Jo vanhat kirkkoisät tekivät sen huomion, että kristinopissa ja pakanallisissa uskonnoissa oli paljon yhtäläistä. Se antoi heille paljon päänvaivaa, kunnes eräs heistä keksi seuraavan, todellakin loistavan selityksen:

„Saatana, joka aina koetti kiusata Jumalaa ja viekötellä ihmisiä pois Jumalasta, tiesi jumalallisena olentona jo edeltä käsin, minkälaiseksi kristillisen seurakunnan uskonto ja menot kehittyisivät, ja sentähden keksi hän sen pirullisen juonen, että hän jo ammoisista ajoista muutti pakanallisen uskonnon ja sen menot samanlaisiksi, jotta kristityt rupeisivat epäilemään omaa uskontoaan ja omia menojaan pakanoilta lainatuiksi.”

Mutta nykyajan vertaileva uskonnotiede tuo joka päivä esille uusia, yllättäviä yhtäläisyyksiä kristinuskon ja pakanallisten uskontojen välillä.

Ja on sieltä tuleva tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.

Aate viimeisestä tuomiosta on tunnettu kansojen kesken, mutta tässä kohdin on kristityillä jotakin omintakeista lisätty. Rakkauden jumala, Jesus Kristus, on julmin tuomari, minkä ihmismielikuvitus on saanut keksityksi. Hän

tuomitsee ihmisille kidutusta ijankaikkisiksi ajoiksi. Persialaisten jumalan poika voittaa saatanan ja hänen valtansa aikojen kuluttua, meidän kirkkomme pää ei saa pelastetuksi muuta kuin harvoja, muut saavat kitua ikiajat. Saatana voittaa Vapahtajan. Onko tämä keksintö kirkolle kunniaksi, jääköön tässä lausumatta.

Kirkosta eronneet eivät silti luovu raamatusta. Kun kaikki se kuona, minkä aika, tarut, pakanalliset lainat ja taikausko ovat latoneet kokoon tähän kirjaan, poistetaan, loistaa sieltä esille sellainen siveellinen pontevuus, evankeliumien Jesuksesta sellainen lempeä sulo, että niiden vertaista saa hakea samanlaisista kokoelmista. Buddhan uskonto, joka monen mielestä ensin muistuttaa Kristuksen oppia, on se maailman uskonto, joka kilpailee kristinuskon kanssa tunnustajiensa lukumäärästä. Kaikista uskontokunnista kumminkin eroaa tähän maailman aikaan lukeneimmat, sivistyneimmät ihmiset. Miksi? He vierovat sitä kuonaa, mikä niihin on karttunut aikojen kuluessa. Juuri sen pakanuutta.

Pakanoiksiko luopiot siis muuttuvat kirkosta erottuaan? *Ei, he juuri pakanuutta pakoon lähtevät.* Niinkuin Sokrates muinoin tyhjensi myrkkypikarin, koska ei uskonut pakanalliseen jumaluustarustoon, niin nykyisetkin vapaaajattelijat pyrkivät eroon kirkosta juuri sen pakanallisuuden takia. Vapaa-ajatteliijoille on nyt vihdoinkin koittanut onnellisemmat ajat, yli 2,000 vuoden sodan jälkeen. Myrkkypikaria ei tarvitse tyhjentää eikä „pakana-sakkoja” maksaa; selkiää myrkyllisellä herjaussanalla „pakana”, joka on singottu väärällä osotteella. Niinkuin bumerangi se kimpoaa heittäjänsä silmille.

On sanottu että Kristuksen oppi siinä kohdassa voittaa muut maailman uskonnot, että se korostaa persoonallisen

suhtautumisen merkitystä Jumalan ja ihmisen välillä suuremmissa määrässä kuin mitkään muut uskonnot. Se on vain hurskasta kuvittelua. Kristillinen uskonto on aina alusta pitäen ja on yhäelleenkin pelkkää seurakuntauskontoa, lahkouskontoa ja kirkkouskontoa, joissa persoonallisella uskolla on ollut perin ahtaat liikkumisalat, joissa tulella ja miekalla, ruoskalla ja kidutuksilla juuri on pyritty nyhtämään ylös kaikki persoonalliset mielipiteet juuriin päiviin. Ja kumminkin evankeliumin kirkkain kohta, sen pakanuudesta vapain paikka kuuluu Jesuksen suusta samarialaiselle vaimolle:

„Vaimo, usko minua, aika on tuleva, ettette tällä vuorella ettekä Jerusalemissa Isää rukoile. Todellinen rukoukeliija on Isää rukoileva hengessä ja totuudessa; sillä Isä tahtoo, että häntä niin rukoillaan.”

Tästä huolimatta ihmiskunta on rukoillut maantieteellisten olosuhteitten mukaan. Syntymäpaikka on ollut kuitenkin henkilön uskonnon järkkymätön määrääjä. Suomessa on rukoiltu eri tavalla, eri tavalla Roomassa, Mekassa, Indiassa ja Kiinassa.

Tästä lähtien saa Suomessakin rukoilla „hengessä ja totuudessa”. Tähän asti on rukoiltu yksinomaan „seurakuntien hengessä”, joitten tunnustukset perustuvat ijan-kaikkisiin, pakanallisiin taruihin.

Kaiken ylläsanotun perustuksella käy selväksi vastaus kysymykseen:

KUKA ON PAKANA?